

Рівненський державний гуманітарний університет
(повне найменування закладу вищої освіти)
Кафедра загальної психології та психодіагностики

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 10 ОРГАНІЗАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ

Освітньо-професійна програма Психологія
(назва програми)

Спеціальність 053 «Психологія»
(шифр та назва спеціальності)

Інститут, факультет, психолого-природничий факультет
(назва інституту, факультету)

2018 – 2019 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Організаційна психологія» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Психологія» спеціальності 053 «Психологія».

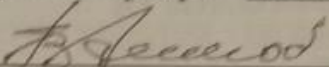
Мова навчання – українська.

Розробник: Камінська О.В., професор кафедри загальної психології та психодіагностики, доктор психологічних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної психології та психодіагностики Рівненського державного гуманітарного університету

Протокол від «28» серпня 2018 року № 7

Завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ

 (проф. А.М.Воробйов)

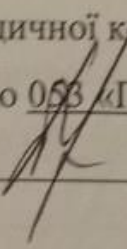
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено методичною комісією психолого-природничого факультету РДГУ за спеціальністю 053 «Психологія»

Протокол від «31» серпня 2018 року № 7

Голова методичної комісії психолого-природничого факультету РДГУ за спеціальністю 053 «Психологія»

 (доц. В.Р.Павелків)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітньо-професійна програма, галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Освітньо-професійна програма «Психологія»	Обов'язкова	
	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність: 053 «Психологія»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		5-й	5-й
Загальна кількість годин – 135		Семестр	
		9-й	9-й
Тижневих годин для денної форми навчання ¹ : аудиторних – 2,5 самостійної роботи студента – 5,3	Освітній ступінь: магістр	Лекції	
		20 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	4 год.
		Лабораторні	
		12 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		91 год.	113 год.
		Індивідуальні завдання:	
- год.			
Вид контролю:			
екз.	екз.		
Передумови для вивчення дисципліни (перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше): психологія управління, основи менеджменту, психодіагностика, психокорекція.			

¹ Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

- для денної форми навчання — 32,5% до 67,5%
- для заочної форми навчання — 16,2% до 83,8%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс організаційної психології відіграє значну роль у професійній підготовці майбутнього фахівця. Мета викладання полягає в ознайомленні студентів з такою галуззю психологічної науки як організаційна психологія, з її предметом та місцем в системі психологічного знання, з особливостями дисципліни, з основними напрямками досліджень в цій галузі знань, що здійснюються на сучасному етапі, зі специфічними методами дисципліни та їх різновидами, зі специфікою та основними етапами роботи організаційного психолога.

Завдання викладання дисципліни:

- ознайомити студентів з теоретико-методологічними принципами організаційної психології;
- ознайомити студентів з етичними та фаховими нормами роботи організаційного психолога у відповідності з міжнародними стандартами;
- ознайомити студентів з класифікацією методів, що застосовуються в організаційній психології.

Згідно освітньо-професійної програми «Психологія» спеціальності 053 «Психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти у студентів у процесі вивчення дисципліни мають бути сформовані наступні компетентності:

загальні:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- знання і розуміння предметної галузі та специфіки професійної діяльності психолога;
- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблему;
- навички міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатись до поставленої мети;
- цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність.

фахові:

- здійснювати процеси навчання і виховання у вищій школі;
- самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни або практичної значущості;
- самостійно оцінювати закономірності психічної діяльності, психічних станів та чинників, що впливають на функціонування психіки людини в різних сферах життєдіяльності;
- обирати та застосовувати валідні і надійні методи наукового дослідження;
- дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

3. Очікувані результати навчання базуються на результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою, та деталізуються:

- здатність визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психічні проблеми та прогнозувати шляхи їх розв'язання;
- здатність демонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань;
- вміння ілюструвати прикладами закономірності та особливості функціонування і розвитку психічних явищ;
- здатність самостійно обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій психологічного дослідження та технології психологічної допомоги;
- здатність розробляти програми психологічних інтервенцій, проводити їх в індивідуальній та груповій формі, оцінювати якість;
- емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культурні чи гендерно-вікові особливості;
- демонструвати навички командної роботи в процесі вирішення фахових завдань;
- знати та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Зміст та особливості діяльності психологів в організації

Тема 1. Поняття про організації та їх основні функції

Сутність організацій, їх соціально-економічні та соціально-психологічні функції. Роль менеджерів у забезпеченні ефективного управління організаціями. Основні підходи та принципи аналізу діяльності організацій в сучасних умовах.

Тема 2. Роль організаційної психології у забезпеченні ефективної діяльності організацій

Предмет та основні завдання організаційної психології. Особливості академічної та практичної організаційної психології. Психологічна допомога як головна мета практичної організаційної психології. Організаційна психологія та психологія управління. Завдання психології організацій. Методи психології організацій.

Тема 3. Основні моделі психологічної служби

Поняття про модель психологічної служби. Суспільна, організаційна, групова та особистісна моделі психологічної служби. Екстремальна та стабільна моделі психологічної служби. Безпосередня та опосередкована моделі психологічної служби. Динаміка моделей психологічної служби. Особливості застосування різних соціально-психологічних моделей психологічної служби.

Змістовний модуль 2. Технології роботи організаційних психологів з менеджерами та персоналом організації

Тема 4. Формування конкурентоздатної команди

Психологічний аналіз змісту та суттєвих характеристик конкурентоздатної команди. Діагностика особливостей діяльності конкурентоздатної команди. Методи розвитку конкурентоспроможності. Інформаційно-смісловий компонент технології формування конкурентоздатної організації. Діагностичний компонент технології

формування конкурентоздатної організації. Корекційно-розвивальний компонент технології формування конкурентоздатної організації.

Тема 5. Розвиток професійно-управлінського самовизначення менеджерів

Поняття про професійно-управлінське самовизначення менеджерів, його структуру та динаміку. Загальні принципи, методи вивчення особливостей професійно-управлінського самовизначення менеджерів. Методи розвитку професійно-управлінського самовизначення. Поняття про управлінське рішення та чинники, що впливають на його прийняття в організації. Зміст і структура професійної етики менеджерів.

Тема 6. Профілактика та подолання комунікативних бар'єрів в організації

Поняття про комунікативні бар'єри в організації. Види комунікативних бар'єрів. Причини виникнення комунікативних бар'єрів в організації. Система діагностичних методів для визначення комунікативних бар'єрів. Профілактика комунікативних бар'єрів. Специфіка корекції комунікативних бар'єрів.

Тема 7. Запобігання та розв'язання організаційних конфліктів

Організаційні конфлікти. Види організаційних конфліктів. Причини виникнення організаційних конфліктів. Методи дослідження організаційних конфліктів. Профілактика організаційних конфліктів. Методи корекції організаційних конфліктів.

Тема 8. Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в організації

Зміст, структура та види соціально-психологічного клімату. Фактори, що визначають формування сприятливого чи несприятливого соціально-психологічного клімату. Діагностика соціально-психологічного клімату в організації. Корекція соціально-психологічного клімату в організації. Методи формування сприятливого соціально-психологічного клімату.

Тема 9. Психологічне забезпечення ефективності підприємницької діяльності

Психологічні особливості підприємницької діяльності. Фактори, що впливають на ефективність підприємницької діяльності. Система діагностичних методів для дослідження ефективності підприємницької діяльності. Комплекс активних методів і форм психологічної підготовки підприємців до підвищення ефективності підприємницької діяльності. Шляхи підвищення ефективності діяльності.

5. СТРУКТУРА НАЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усьо го	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовний модуль 1. Зміст та особливості діяльності психологів в організації										
Тема 1. Поняття про організації та їх основні функції	12	2			10	14	2			12
Тема 2. Роль організаційної психології у забезпеченні ефективної діяльності організацій	14	2	2		10	14	2			12
Тема 3. Основні моделі психологічної служби	14	2	2		10	14	2			12
Разом за змістовним модулем 1	40	6	4		30	42	6			36
Змістовний модуль 2. Технології роботи організаційних психологів з менеджерами та персоналом організацій										
Тема 4. Формування	16	2	2	2	10	14	2			12

конкурентоздатної команди										
Тема 5. Розвиток професійно-управлінського самовизначення менеджерів	16	2	2	2	10	14	2			12
Тема 6. Профілактика та подолання комунікативних бар'єрів в організації	16	4		2	10	16		2	2	12
Тема 7. Запобігання та розв'язання організаційних конфліктів	14	2		2	10	17		2	2	13
Тема 8. Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в організації	16	2	2	2	10	16			2	14
Тема 9. Психологічне забезпечення ефективності підприємницької діяльності	17	2	2	2	11	16			2	14
Разом за змістовним модулем 2	95	14	8	12	61	93			8	77
Усього годин	135	20	12	12	91	135	10	4	8	113

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологічний аспект покращення діяльності організацій	2

2	Аналіз моделей, що використовує організаційна психологія	2
3	Особливості конкурентоздатної організації	2
4	Особливості технології розвитку професійно-управлінського самовизначення менеджерів	2
5	Особливості соціально-психологічного клімату в організаціях	2
6	Умови ефективної підприємницької діяльності	2
	Всього	12

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціально-психологічний тренінг як засіб підвищення конкурентоздатності команди	2
2	Техніки індивідуального консультування, спрямовані на розвиток професійно-управлінського самовизначення менеджерів	2
3	Подолання комунікативних бар'єрів як умова оптимізації стосунків в колективі	2
4	Особистісне зростання як умова запобігання та розв'язання організаційних конфліктів	2
5	Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в організації в процесі тренінгової роботи	2
6	Роль психолога у забезпеченні ефективності підприємницької діяльності	2
	Всього	12

8. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття про організації та їх основні функції	10
2	Роль організаційної психології у забезпеченні ефективної діяльності організацій	10
3	Основні моделі психологічної служби для вирішення психологічних проблем в організаціях	10
4	Технологія формування конкурентоздатної команди	10
5	Технологія розвитку професійно-управлінського самовизначення менеджерів	10
6	Технологія профілактики та подолання комунікативних бар'єрів в організації	10
7	Технологія запобігання та розв'язання організаційних конфліктів	10
8	Технологія формування сприятливого соціально-психологічного клімату в організації	10
9	Технологія психологічного забезпечення ефективності підприємницької діяльності	11
	Всього	91

9. Засоби діагностики результатів навчання (засобами оцінювання та методами демонстрування результатів можуть бути:

- екзамени;
- комплексні экзамени;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;

- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах;
- інші види).

10. Критерії оцінювання результатів навчання. Визначити за допомогою якісних критеріїв мінімальний пороговий рівень оцінки і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку. Зазначити використовувану числову (рейтингову) шкалу.

Якісні критерії оцінки рівня знань студентів

Критерії оцінювання	Оцінка			
	за національною шкалою		к-ть балів за 100-бальною шкалою	ECTS
	іспит	залік		
Студент має глибокі, міцні і систематичні знання програмного матеріалу, використовує їх у нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатнім рівнем узагальненості знань.	Відмінно	Зараховано	90-100	A
Студент вільно володіє програмним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно використовує їх у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	Добре		83-89	B
Студент володіє програмним матеріалом, може привести вербальне формулювання основних положень теорії, навести			74-81	C

приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Студент може самостійно застосувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим. Самостійно виправляє помилки у відповіді, серед яких є суттєві.				
Студент відтворює значну частину програмного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних його положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	Задовільно	Зараховано	64-73	D
Студент відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язку між ними, може відтворити окремі термінологічні дефініції за словесним формулюванням і навпаки; допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.	Задовільно		60-63	E
Відповідь студента елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про програмний матеріал.	Незадовільно	Не зараховано	33-59	FX
Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів,	Нездовільно		1-32	F

частин. У відповіді цілком відсутня самостійність.				

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
33-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

12. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення з дисципліни складається з:

- інтерактивного комплексу навчально–методичного забезпечення дисципліни;
- конспекту лекцій на паперовому та електронному носіях;
- практикуму з дисципліни та методичних вказівок до практичних занять на паперовому і електронному носіях;

- тестових завдань з курсу та методичних рекомендацій до їх виконання на паперовому і електронному носіях;
- матеріалів для демонстрування за допомогою технічних засобів навчання (слайдів, відео- та аудіозаписів);
- завдань і методичних вказівок для самостійної роботи студентів;
- індивідуальних навчально-дослідних завдань;
- переліку завдань (запитань) для проміжного та підсумкового контролю рівня знань.

13. Рекомендована література

Основна

1. Бандурка А.М. Психологія управлень / А.М. Бандурка, С.П. Бочарова, Е.В. Землянська. – Харків: Фортуна-прес, 2017. — 464 с.
2. Гібсон Дж. Організації: поведінка, структура, процеси. - 8-е изд. / Дж. Гібсон, Д.М. Іванцевич, Д.Х. Доннеллі. – М.: ИНФРА-М, 2017. — С. 238-275.
3. Джузллі Л. Індустріально-організаційна психологія: Учебник для вузів / Л. Джузллі. – СПб: Пітер, 2013. – С. 624-666.
4. Занковський А.Н. Організаційна психологія: Учебное пособие для вузів / А.Н. Занковський. — М.: Флінта: МПСИ, 2016. – С. 207-247.
5. Казмиренко В.П. Соціальна психологія організацій / В.П. Казмиренко. — К.: МЗУУП, 2013. – 384 с.
6. Карамушка Л.М. Психологія управління: Навч. посібник / Л.М. Карамушка. — К.: Міленіум. 2015. – 344 с.

Додаткова

1. Винославська О.В. Людські стосунки: Навчальний посібник / О.В. Винославська, М.П. Малигіна. – К.: КВІЦ. - 2017. - 83 с.
2. Дафт Р.Л. Менеджмент: Пер. с англ. / Р.Л. Дафт. – СПб: Пітер, 2017. – 832 с.
3. Карамушка Л.М. Психологія управління закладами середньої освіти: Монографія / Л.М. Карамушка. – К.: Ніка-Центр, 2000. – 332 с.

4. Карамушка Л.М. Психологічні особливості прийняття управлінських рішень українськими менеджерами: результати крос-культурних досліджень / Л.М. Карамушка, О.А. Чебатарьова. — К.: Проблеми загальної та педагогічної психології, 2014 — Т. 4 — ч. 1. — С. 90-95.

5. Кристофер Е.Ю. Тренінг лідерства / Е.Ю. Кристофер, Л. Смит. — СПб: Питер, 2015. — 320 с.

6. Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті (соціально-психологічний аспект): Монографія / Н.Л. Коломінський. — К.: МАУП, 2000. — 286 с.

7. Кузьмин И. Психотехнологии и эффективный менеджмент / И. Кузьмин. — М.: Технологическая школа бизнеса, 2014. — 192 с.

8. Куш Г. Управление: системный и ситуационный анализ управленческих функций: Пер. с англ. / Г. Куш, О'Доннел. — М.: Прогрес, 2014. — 493 с.

9. Мескон М.Х. Основы менеджмента: Пер. с англ. / М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. — М.: Дело, 2012. — 702 с.

10. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Навчальний посібник / Л.Е. Орбан-Лембрик. — Івано-Франківськ: Плай, 2010. — 695 с.

11. Рабочая книга практического психолога: Пособие для специалистов, работающих с персоналом / Под ред А.А. Бодалева, Х.А. Деркача, Д.Л. Лаптева. — М.: Изд-во Института психотерапии, 2016. — С. 95-146.

12. Третьяченко В.В. Колективні суб'єкти управління: формування, розвиток та психологічна підготовка / В.В. Третьяченко. — К.: Стилос, 2017. — 585 с.

13. Швалб Ю.М. Практична психологія в економіці та бізнесі / Ю.М. Швалб, О.В. Данчева. — К.: Лібра, 2008. — 270 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Шрагіна Л.І. Основи організаційної психології: методичні рекомендації з організації самостійної роботи [Електронний ресурс] / Л.І. Шрагіна. — Режим доступу до джерела:

<http://fs.onu.edu.ua/clients/client11/web11/metod/imem/Shagin1a.pdf>

2. Організаційна психологія [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела:

http://www.ebooktime.net/book_333_glava_24_1.3.5._%D0%9E%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%C3%90.html

3. Організаційна психологія: методичні рекомендації до самостійної та індивідуальної роботи студентів [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела:

<http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/596/1/%D0%9E%D0%A0%D0%9>

4. Карамушка Л.М. Технології роботи організаційних психологів: Навчальний посібник [Електронний ресурс] / Л.М. Карамушка. – Режим доступу до джерела:

<http://www.info-library.com.ua/books-book-148.html>